

Klanění tří králů (Klanění mudrců)

- Příběh:

Mudrci přišli z východu, vedení hvězdou do Betléma, a hledali krále Židů. Po cestě potkali Heroda, který po nich chtěl, aby se vrátili se zprávou, kde se král židů nachází, aby se mu mohl také poklonit. Ve skutečnosti se však obával o svůj trůn. Hvězda jim pak ukazovala cestu až k domu, kde byl Ježíš s Marií, poklonili se mu a předali dary. Mudrci pak na pokyn ve snu odcestovali a místo Herodovi neoznámili.

- Ikonografie:

- mudrci byli astrology perského dvora a kněžími Mithrova kultu – v době raného křesťanství vyobrazování v perském oděvu s frygickými čapkami
- často doprovázeni znaky, které zobrazují jejich orientální původ: turban, velbloudi, leopardi, hvězda a půlměsíc Saracénů
- poprvé se tento námět objevuje v Prisciliných katakombách v Římě
- nejčastěji jsou zobrazeni, při klanění Kristu, můžeme ale najít i zobrazení kdy jsou před Herodem, nebo na cestě do Betléma
- mudrci nesou tři dary: zlato – symbolizující královskou důstojnost, kadidlo – symbolizující Kristovo božství, myrha – symbolizující Kristovu smrt
- Matouš se nezmiňuje o přesném počtu mudrců – to, že byli tři, je vyvozováno z počtu jejich darů; v raně křesťanském umění byli i dva, čtyři, občas i šest
- Poprvé se o třech zmiňuje Óriginés na počátku 3. století
- Pseudo-Matoušovo evangelium udává, že mágové přišli až dva roky po narození Krista, proto je někdy Kristus na vyobrazení starší
- křesťanský spisovatel Tertullián je poprvé označuje jako krále a od 9. století se na jejich hlavách objevují pokrývky připomínající koruny
- jejich jména – Kašpar, Melichar a Baltazar – se poprvé objevují až kolem roku 500
- Kristu se obvykle klaní nejstarší z králů Kašpar, zobrazovaný nejstarší, s šedými vlasy a plnovousem a ostatní sedí na koních či stojí, někdy se mu klaní všichni tři a koně přidržují sluhové
- ve 13. a 14. století je scéna Klanění obohacena o motiv líbání Kristovy nožky jedním z králů
- králové byli symbolicky spojováni s tehdy známými světadíly, proto byl Baltazar (Afrika) tradičně znázorňován jako černocho
- ve vrcholném středověku se do podob klanějících se králů promítaly podoby žijících panovníků, kteří tak prezentovali svoji zbožnost
- příchod tří králů se slaví na svátek Zjevení páně – 6. ledna